

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Вдовіна Іллі Олександровича на тему: «Організаційно-правові засади реалізації інформаційної безпеки України», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Ступінь актуальності обраної теми дисертації. Сьогодні, в умовах повномасштабної військової агресії, Україна зіштовхнулася із низкою викликів, серед яких особливе місце відводиться інформаційній безпеці. Важливість даного питання обумовлена наступними чинниками: по-перше, інформаційна безпека є невід'ємною складовою національної безпеки, оскільки забезпечення захищеності інформації від кіберзагроз, диверсій та інших загроз є критичним для захисту суверенітету та територіальної цілісності держави; по-друге, інформаційна безпека сприяє стабільності та ефективності економіки, захищаючи конфіденційність, цілісність та доступність інформації для бізнесу та громадян; по-третє, інформаційна безпека допомагає зберегти стабільність та безпеку суспільства, запобігаючи розповсюдженню дезінформації, маніпуляціям та кібератакам, які можуть викликати соціальні напруги та конфлікти, що сьогодні є критично важливим. Разом із тим, забезпечення належного рівня інформаційної безпеки напряму залежить від того наскільки ефективно дана галузь врегульована нормами чинного законодавства. А відтак, цілком справедливим буде говорити про те, що дисертаційне дослідження Вдовіна Іллі Олександровича на тему: «Організаційно-правові засади реалізації інформаційної безпеки України» є актуальним, своєчасним та таким, що здатне вирішити низку завдань теоретичного та практичного характеру у відповідній сфері.

Дисертаційне дослідження проводилося відповідно до: «Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року», затвердженої розпорядження КМУ від 30.03.2023 р. № 272-р.; «Стратегії національної безпеки України», схваленої Указом Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020;

«Стратегії кібербезпеки України», що була введена в дію Указом Президента України від 26.08.2021 р. № 447/2021; «Стратегії воєнної безпеки України», затвердженої Указом Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021; «Стратегії кібербезпеки України», схваленої Указом Президента України від 16.03.2016 № 96/2016; «Стратегії забезпечення державної безпеки», затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. №56/2022; «Стратегії комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року» затвердженої Указом Президента України від 11.09.2021 р. № 348/2021 (с.16).

Науково-методологічну основу дисертаційної роботи складає сукупність загальних та спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких обумовлюється системним підходом, що надало можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми. Нормативно-правову основу складають нормативно-правові акти різної юридичної сили, норми яких спрямовані на правове регулювання забезпечення реалізації інформаційної безпеки України. Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації складають наукові праці фахівців в галузі адміністративного права, загальної теорії держави і права, конституційного права, а також інших галузевих наук, зокрема: соціології, політології, філософії тощо.

Мета та завдання дисертаційного дослідження сформульовані вдало (с.16-17) та дозволяють повною мірою розкрити тему дослідження та проаналізувати предмет дослідження.

Робота будується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Здобувач використав численні наукові праці фахівців галузі філософії, соціології, психології, теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права, інших юридичних наук. **Високий ступінь наукової обґрунтованості і достовірності результатів** дослідження забезпечено, крім цього, використанням ряду загальнонаукових та спеціальних методів пізнання –

логіко-семантичного, формально-логічного, порівняльно-правового, системно-структурного, моделювання, прогнозування, та ін., а також значного емпіричного матеріалу, зокрема узагальнення практичної діяльності суб'єктів, що відповідають за забезпечення реалізації інформаційної безпеки України.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано сформулювати власну позицію стосовно багатьох дискусійних проблем щодо організаційно-правових засад реалізації інформаційної безпеки України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертаційне дослідження є однією із перших спроб комплексно, на монографічному рівні, з'ясувати сутність та особливості організаційно-правових засад реалізації інформаційної безпеки України, на основі чого розробити пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення організаційно-правових засад здійснення відповідної діяльності. До основних наукових положень, що характеризують новизну отриманих результатів й виносяться на захист, належать такі.

Автором влучно акцентовано увагу на тому, що тільки після початку агресії російської федерації проти України, яка в тому числі здійснюється в інформаційному просторі, українське суспільство та публічна влада почали по-справжньому уважно і відповідально ставитися до питання забезпечення інформаційної безпеки, зокрема, від визнання деяких окремих загроз і викликів, що стоять перед Україною в інформаційній сфері, а також від визначення певних напрямків їх подолання, влада перейшла до: формулювання комплексу концептуальних засад, стратегічних пріоритетів, цілей і напрямків щодо забезпечення інформаційної безпеки України, як на глобальному, так і національному рівні; закріплення на законодавчому рівні основних засад організації та функціонування адміністративно-правового

механізму забезпечення інформаційної безпеки із розподілом відповідних завдань і повноважень між суб'єктами публічної влади (с.19). Акцентовано увагу на тому, що ідеологія сучасної державної політики з реалізації інформаційної безпеки в Україні має враховувати цілу низку умов і факторів та, звичайно ж, не зводиться виключно до протистояння конкретному ворогу (у даний час це російська федерація, яка активно веде інформаційну війну проти України). В основі цієї ідеології мають бути як національні та громадянські, так і абсолютні (або всезагальні) цінності та принципи. Україна має прагнути сформувати і розвивати стійку і адаптивну інформаційну систему із широкими можливостями, яка здатна ефективно протистояти і національним, і глобальним загрозам. Ключовою ідеєю протидії зазначеним загрозам мають стати не стільки заборони і різного роду обмеження з метою відгородитися, закритися від усього, що є чи здається ворожим, небезпечним, незрозумілим, скільки високоефективна контрпропаганда та просвітницька робота, спрямована на виховання медійно грамотних людей, з високим рівнем інформаційної та громадянської культури, правової та національної свідомості, здатних критично ставитися до отриманої інформації та ідентифікувати відповідні загрози. Тож посправжньому ефективний механізм забезпечення інформаційної безпеки не може спиратися на ізоляціонізм (с.95-96). Дисертант вміло узагальнив, що правове регулювання забезпечення реалізації інформаційної безпеки є явищем комплексним і його не можна звести до засобів та (або) методів якоїсь окремої правової галузі, оскільки у механізмі цього забезпечення задіяна ціла низка суб'єктів різного рівня і статусу, а інструменти реалізації інформаційної безпеки мають і юридичний, і управлінський, і технічний, і культурний й інший характер, використання яких опосередковується правовідносинами, що мають як управлінську, так й іншу природу (с.152).

Автор ґрунтовно аргументував, що нормотворчість є надважливою формою реалізації інформаційної безпеки в Україні, адже саме за її допомогою вбачається можливим створити нормативно-правове підґрунтя

для здійснення відповідної діяльності. А відтак, значення нормотворчості в розрізі представленої проблематики полягає у тому, що: по-перше, за її допомогою вбачається можливим виявити застарілі норми, які не відповідають викликам сучасності та, відповідно, вдосконалити їх зміст; по-друге, систематизувати законодавство у сфері інформаційної безпеки, що робить його більш простішим та зрозумілішим; по-третє, адаптувати відповідне нормативно-правове забезпечення до вимог та стандартів Європейського Союзу (с.155).

Дискусійні положення та зауваження.

Однак, як і при дослідженні будь-якої складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямами подальшої розробки даної проблеми.

1) Так, досліджуючи у Розділі 1 дисертації теоретико-методологічні забезпечення реалізації інформаційної безпеки України здобувач робить низку цікавих з теоретичної та практичної точки зору висновків, що дуже цінним. Разом із тим, в розрізі представленої проблематики хотілося б додатково уточнити позицію автора стосовно того, що саме він розуміє під забезпеченням інформаційної безпеки? Адже аналіз тексту дисертації не дає відповіді на це запитання.

2) Досліджуючи напрямки розвитку державної політики у сфері забезпечення реалізації інформаційної безпеки України Ілля Олександрович робить низку цікавих з теоретичної та практичної точки зору висновків. Разом із тим, деякі моменти у даному питанні потребують уточнення. Зокрема, хотілося б додатково уточнити: у чому саме полягає мета державної політики у сфері забезпечення інформаційної безпеки.

3) Деякі висновки здобувача мають суто декларативний характер. Так, до прикладу, на сторінці 154 він відмічає, що «форми реалізації інформаційної безпеки України представляють собою зовнішній прояв

практичної діяльності спеціально уповноважених суб'єктів, яка спрямована на створення правових та організаційних умов для забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності інформації, а також на захист інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу, втрати, зміни, руйнування або розголошення». Так визначення, на мою думку, не містить наукової новизни, а ним можна охарактеризувати будь-яку правову форму.

4) Опрацьовуючи напрямки вдосконалення організаційно-правового забезпечення реалізації інформаційної безпеки України здобувач робить низку цікавих з теоретичної та практичної точки зору висновків, що є цінним з огляду на мету представленого наукового дослідження. Втім, на мою думку, наукова праця тільки виграла, якби Ілля Олександрович уточнив: якими є пріоритети державних інтересів України в контексті інформаційної безпеки?

5) На сторінці 202 Ілля Олександрович цілком слушно пропонує розробити та прийняти «Порядок взаємодії суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки», який має бути спрямовано на визначення правових та організаційних засад здійснення спільної діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у досліджуваній сфері. Втім, дана пропозиція мала б більше практичне значення, якби автор у додатках до дисертації навів проєкт такого нормативного документу.

Разом з тим, зазначені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Вивчення змісту дисертації та наукових публікацій дає змогу дійти висновку про відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи порушення інших видів принципів та правил академічної доброчесності, які могли б поставити під сумнів самостійний характер рецензованого дослідження.

Викладене дозволяє зробити **висновок**, що дисертація **«Організаційно-правові засади реалізації інформаційної безпеки України»** є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані

результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – **Вдовін Ілля Олександрович** заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Ректор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Олександр МОРГУНОВ